

hogy kölcsönösségi alapon mind jobban segítse a hozzá forduló könyvtárakat.

A könyvtárak *aktív, passzív, intermediáris* (közvetítő) módon szolgáltatnak információt.

Az *aktív* információszolgáltatás elsősorban az irodalom tartalmi feltárását tűzi ki célul, valamint bizonyos szakterületek irodalmának dokumentációs feldolgozását (pl. a könyvtári állomány alapján összeállított regionális bibliográfiákat, valamint a szelektív információterjesztést).

A *passzív* információszolgáltatás információs eszközöket, bibliográfiákat tesz hozzáférhetővé.

Az *intermediáris* információszolgáltatás továbbítja bizonyos szakterületek dokumentációs és információs központjainak eredményeit.

Kiemelkedő fontosságú a könyvtárak és a dokumentációs központok együttműködése. A könyvtár feladata az irodalom gyűjtése; ezt a dokumentációs központ értékeli, majd felhasználásával információt szolgáltat. A dokumentációs központ használhatósága megnő, ha a feldolgozást kiterjeszti a nem-hagyományos dokumentumtípusokra (pl. konferenciaanyagok, disszertációk stb.) is.

Meg kell szervezni, hogy az olvasó az általa keresett anyag lelőhelyére, illetve hozzáférhetőségére vonatkozólag minél előbb információt kapjon. Ezt a keresési stratégiát oktatni kellene a felhasználók körében.

Az egyetemi könyvtárak esetében a tanszéki könyvtárak támaszkodnak a központi könyvtárra, az pedig nyújtson szolgáltatásokat a tanszéki könyvtáraknak is, és velük együttműködve fejtsé ki egyéb tevékenységét.

Ma még *a könyvtárak zöme hagyományos eszközökkel szolgáltat információt.* Ha figyelembe vesszük az adatbankok alkalmazásának korlátait, ez nem is olyan nagy hiba. A jelenlegi kísérletek arra engednek következtetni, hogy nincs messze az az idő, amikor már az adatbankokat is hatékonyabban lehet majd felhasználni könyvtári célokra.

/KAEGBEIN, P.: Libraries as special information systems. = Special Libraries, 69. köt. 12. sz. 1978. p. 493–498./

(Pröhle Éva)

Az Economist Intelligence Unit új szolgáltatása

A TMT 1979. februári számában (p. 65–70.) részletesen bemutattuk a londoni *Economist Intelligence Unit (EIU)* nevű nemzetközi gazdaságkutató és tanácsadó szervezetet.

Most a szervezet azzal hívja fel magára a figyelmet, hogy új információs szolgáltatást vezet be *International Economic Appraisal Service (IEAS, Nemzetközi Gazdasági Becslések)* elnevezéssel. Az 1980. május 15-én induló szolgáltatás két gondolat összekapcsolásán alapul.

1. Egyrészt annak az – igaz nem új keletű – ténynek a felismerésén, hogy napjaink világgazdasági környezetének rohamos változásai, az ehhez való alkalmazkodás, a sikeres üzletpolitika stb. megvalósításához *állandóan friss információkra*, illetve azok feldolgozására és értékelésére, valamint *gyors hozzáférhetőséget biztosító információs rendszerekre* van szükség.

A bankok és egyéb pénzügyi intézmények állandóan igényt tartanak arra, hogy figyelemmel kísérhessék azoknak az országoknak gazdasági és politikai életét, amelyeknek kölcsönöket, hiteket nyújtanak; a kereskedelmi és hitelügyi minisztériumok számára elengedhetetlenek az up-to-date információk a partner országokról; az ipari és kereskedelmi vállalatok sem nélkülözhetik az egyes országok gazdasági mutatóinak az ismeretét a kulcspiacok megszervezéséhez vagy új piacok felfedezéséhez.

Vagyis, az egyre bonyolultabb környezet megismerésének előfeltétele a vállalatok, intézmények stb. intelligens viselkedése, *a döntésekhez szükséges információk ismerete.*

Mindenki által ismert tény, hogy a friss adatok megszerzése még a fejlett technika esetén is gyakran nehézkes és időtrabló. *A hivatalos nemzetközi adatok a publikálás idejére esetenként már többé-kevésbé érvényüket is veszítették.* Különösen vonatkozik ez a fejlődő országok állandóan változóban levő világára, ahonnan az adatok igen körülményesen „áramlanak ki”, pedig napjainkban a harmadik világ piaci fontos szerepet játszanak mind a szocialista, mind pedig a tőkés országok kereskedelmi és gazdasági életében.

2. Az új szolgáltatás létrejöttének további meghatározó indítéka az EIU közel 35 éves munkásságában rejlik. Mint a világ egyik nagymúltú és hírneves nemzetközi gazdaságkutató intézménye, alapítása óta (1946) folyamatosan *céljának tekinti a világ országainak makroökonomiai szintű politikai, gazdasági elemzését.*

Ez a munka az elmúlt évtizedek folyamán két, a most meghonosodó új szolgáltatás szempontjából alapvető eredményt hozott:

a) *az EIU széles körű kapcsolatrendszerrel épített ki a nemzetközi hitelfolyósító szervekkel, bankokkal, nemzeti kormányokkal, ipari és kereskedelmi cégekkel;*

b) létrehozott egy 160 országra kiterjedő, makroökonomiai szintű információkat tartalmazó kiadványsorozatot (*Quarterly Economic Review*), amelyet 25 éve megszakítás nélkül publikál.

Az EIU tehát mindenképpen számottevő makroökonomiai *információs bázissal* és a világ legtöbb országára

vonatközoan a friss információk tömeges szállítására alkalmas *forrásmerettel* rendelkezik.

Ezekhez még hozzá kell tennünk azt a korántsem elhanyagolható tényt, hogy az EIU *nemzetközi munkatársi hálózata* szinte egyedülálló, ami záloga az információk frissességének és teljességének.

Az *IEAS szolgáltatás* indulásakor mindössze 80 országra terjed ki. A 60 fejlődő (A csoport) és a 20 OECD-tagország (B csoport) gazdaságára vonatkozó folyamatos, állandóan felrészített adatszolgáltatás 2 formában áll majd az igénylők rendelkezésére:

- *on-line keresés,*
- negyedéves, ún. „*hard-copy*” jelentések formájában.

Az EIU a már meglevő és állandóan bővülő adataiból számítógépes adatbankot hozott létre. Ehhez *on-line keresési* lehetőséget teremtett felhasználói számára. Azok az érdeklődők, akik Belgiumban, Kanadában, az NSZK-ban, Olaszországban, Angliában és az Egyesült Államokban kompatibilis terminállal rendelkeznek, *on-line* kapcsolatba léphetnek az adatbankkal az *IDC-n (International Data Corporation)* keresztül. Más országok a TYMNET adatátviteli hálózaton keresztül kapcsolódhatnak a központhoz.

A negyedéves „*hard-copy*” jelentéseket légi úton küldik el a megrendelőknek. Minden riport országonként – éves és negyedéves bontásban – önálló táblázatokat fog tartalmazni azokra az adatokra és mutatókra vonatkozólag, amelyek a gazdasági értékelésekhez nélkülözhetetlenek.

A táblázatok idősoros adatszoportjai biztosítják a gazdasági összehasonlítások és egyéb elemzések lehetőségét.

Az adatbank a már említett 80 ország 47 gazdasági mutatójára vonatkozólag 1970-től fogja tartalmazni az adatokat. A későbbiekben mind az országok, mind a mutatók számát növelni fogják. Az adatokat egy nemzetközi statisztikai forrás-bázis alapján gyűjtik be. Ezeket havonta revidéálják, amihez főként a nemzeti forrásokat (nemzeti stb. bankok, statisztikai hivatalok jelentései) veszik igénybe, illetve a nemzetközi szakember-hálózat és regionális tudósítók gyűjtő és feltáró tevékenységét.

A szolgáltatások évi *előfizetési díja:*

on-line + hard-copy reports:	5.950 \$
hard-copy reports:	3.950 \$

Ispánkiné Somlyai Katalin

INFORMÁCIÓ KERESÉS

Új csehszlovák jogszabály az információkereső nyelvekről

Az információkereső nyelvekkel kapcsolatos kérdések már régóta felkeltették a csehszlovák szakemberek érdeklődését, hiszen jórészt megoldottságuktól függ a korszerű információs rendszerek működése és fejlődése. A 70-es évek második felében az *állami kutatási terv is előírta* a velük való foglalkozást – az információs rendszerekkel kapcsolatos feladatok egy részfeladataként.

Az említett részfeladat égisze alatt kibontakozott kutatómunkát a Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ (Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací, ÚVTEI) szakemberei irányították és koordinálták. *A munka eredményességéről több dokumentum tanúskodik, úm.*

1. Konceptió a csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer információkereső nyelveinek egységes gyűjteményéhez és e nyelvek kompatibilitásának biztosítása az NTMIK által kimunkált információkereső nyelvekkel.
2. Alapelvek az információkereső nyelveknek a csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszerbe történő bevezetéséhez.

3. A csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer információkereső nyelvekkel foglalkozó központjának feladatrendszere.
4. Keretirányelvek az egynyelvű teauruszok kimunkálásához.

Mindez a NTMIK vonatkozó szabványosítási akcióiban történt aktív csehszlovák bekapcsolódás mellett valósult meg.

Az ismertetett előmunkálatok alapján adta ki a *Szövetségi Műszaki és Beruházásfejlesztési Minisztérium 1959. évi 6. sz. utasítását*, amely meghatározza az információkereső nyelveknek a tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszerbe történő bevezetésének, illetve a rendszerben való hasznosításának az alapelveit.

Az említett jogszabály kimondja, hogy az információkereső nyelvek a tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer belső integrációjának, automatizálásának és a nemzetközi együttműködésbe való bekapcsolásának meghatározó eszközei.

Az információkereső nyelvek egységes gyűjteményét úgy kell kialakítani, hogy az *kompatibilis legyen az NTMIK fokozatosan létrejövő információkereső nyelveivel*, illetve azok együttesével. Így alakulna ki a Csehszlovákiában használatos információkereső nyelvek központi magja. Ennek érdekében *ki kell adni* – cseh és